

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Lublinie**

Lublin, dnia 2 lutego 2010 r.

ujednolicony tekst

**Pan Mirosław Taras
Prezes Zarządu
Lubelskiego Węgla „Bogdanka” S.A.**

LLU-410-40-01/09
P/09/044

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie przeprowadziła w spółce Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. z siedzibą w Bogdanie („Spółka” lub „Kopalnia”) kontrolę prawidłowości gospodarowania w latach 2007 – 2009 objętą koncesją Ministra Środowiska częścią złoża węgla kamiennego „Bogdanka”.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 22 grudnia 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezesowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, pozytywnie ocenia gospodarowanie przez Spółkę częścią złoża węgla kamiennego „Bogdanka”.

Pozytywną ocenę uzasadniają w szczególności działania inwestycyjne Spółki mające na celu zwiększenie zdolności wydobywczych węgla, co wpłynie na podniesienie bezpieczeństwa energetycznego kraju.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości polegały na:

- prowadzeniu eksploatacji pokładu 385/2 metodą powodującą podbieranie pokładu 385/1, bez stosowania środków niezbędnych do ochrony zasobów tego pokładu,
- niezamieszczeniu w dokumentacji geologicznej z roku 2007 uzasadnienia różnicy między wielkością zasobów geologicznych wykazaną w tej dokumentacji, a ilością wykazaną

¹ Dz. U. z 2007 r. nr 231, poz. 1701 ze zm.

w dokumentacji z 1998 r.,

- nieokreśleniu w dokumentacji geologicznej z 2007 r. warunków ochrony złoża,
- nieprzekazaniu do Ministerstwa Środowiska skorygowanych operatów ewidencyjnych za lata 2007 i 2008,
- niesporządzeniu i nieprzekazaniu do Państwowego Instytutu Geologicznego sprawozdań statystycznych OŚ-21 za lata 2007 i 2008.

1. W okresie objętym kontrolą Spółka realizowała wieloletni program inwestycyjny zakładający wzrost zdolności wydobywczych węgla energetycznego z 5,6 mln Mg w 2008 r. do 11,1 mln Mg w 2015 r. Inwestycje polegające na zagospodarowaniu nieczynnych od 1988 roku szybów w Stefanowie (wentylacyjno-wydobywczego i materiałowo-zjazdowego) oraz rozbudowie zakładu przeróbki mechanicznej węgla (ZPMW) umożliwią wydobycie węgla na powiększonym obszarze górniczym. Rozszerzenie obszaru górniczego w 2009 r. o ok. 17 km² (część złoża K-3) oraz prowadzone inwestycje pozwolą na dalszą eksploatację pokładu 385/2 i rozpoczęcie wydobycia w dwóch nowych pokładach (389 i 391).

2. W latach 2007-2009 Spółka prowadziła eksploatację złoża w oparciu o Projekt Zagospodarowania Złoża (PZZ) przyjęty przez Ministra Środowiska oraz zgodnie z Planem Ruchu Zakładu Górniczego zatwierdzonym przez Dyrektora Okręgowego Urzędu Górniczego w Lublinie (OUG). Prowadzone inwestycje oraz podejmowane przez Spółkę działania w kierunku zwiększenia stopnia eksploatacji węgla z cienkich pokładów (1 - 1,5 m), w których znajdowało się 23% zasobów operatywnych Kopalni, były zgodne z dyspozycjami art. 126 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska², gdyż prowadzą do bardziej efektywnego wykorzystania nieodnawialnych zasobów przyrody.

Średni wskaźnik wykorzystania zasobów przemysłowych w PZZ określono na poziomie 76%. W latach 2007-2008 w eksploatowanych pokładach (382, 385/2) straty w zasobach przemysłowych stanowiły tylko 1% rocznego wydobycia węgla kamiennego, które wyniosło w 2007 r. - 4 395 tys. Mg, a w 2008 r. - 4 600 tys. Mg.

3. Niekorzystny wpływ na zasoby węgla znajdujące się w złożu użytkowanym górniczo przez Kopalnię ma prowadzenie od 1997 r. eksploatacji pokładu 385/2 metodą powodującą podebranie znajdującego się w niewielkiej odległości pokładu 385/1, bez stosowania środków niezbędnych do ochrony zasobów podbieranego pokładu. Szacowana wielkość zasobów geologicznych węgla w pokładzie 385/1 wynosi 29,7 mln Mg, w tym 19,4 mln Mg

² Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.

bilansowych. Ten sposób prowadzenia eksploatacji jest wprawdzie zgodny z PZZ przyjętym przez Ministra Środowiska oraz z Planem Ruchu Zakładu Górniczego zatwierdzonym przez dyrektora OUG, lecz może utrudnić w przyszłości wykorzystanie zasobów tego pokładu. Wymogi art. 126 ust. 1 i 2 Prawa ochrony środowiska nakazują objęcie ochroną także zasobów kopalni, które w przyszłości mogą nadawać się do gospodarczego wykorzystania.

4. Obowiązująca aktualnie dokumentacja geologiczna złoża węgla kamiennego, nazwana „Dodatkem nr 3”, została przyjęta bez zastrzeżeń przez Ministra Środowiska w 2007 r. Sporządzono ją w związku z powiększeniem obszaru górniczego o część złoża K-3. Dodatek nr 3 opisuje m.in. zasoby geologiczne węgla kamiennego w 21 pokładach (do głębokości 1100 m) i szacowaną ich ilość – 1.299,7 mln Mg (według stanu na koniec 2006 r.). Do wyliczenia wielkości zasobów wykorzystano technikę cyfrową. W dokumentacji tej dokonano też nowego podziału złoża, tj. zmieniono powierzchnię oraz numery parcel w stosunku do danych zawartych w dokumentacji geologicznej z 1998 r.

Zastosowanie cyfrowej metody i technik szacowania wielkości zasobów oraz ponowna ich klasyfikacja, spowodowało wykazanie w dokumentacji geologicznej z 2007 r.: mniejszej ilości zasobów geologicznych węgla o 39 789 tys. Mg oraz zmianę wielkości zasobów bilansowych i niebilansowych (zwiększenia i zmniejszenia) w porównaniu z danymi wykazanymi w dokumentacji z 1998 r. Różnic tych nie uzasadniono pomimo obowiązku wynikającego z § 6 ust. 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 lipca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać dokumentacje geologiczne złóż kopalni³.

5. Dokumentacja geologiczna z 2007 r. nie zawierała postanowień wymaganych przepisami § 3 ust.3 pkt 3 lit. h w zw. z § 1 ust. 2 ww. rozporządzenia w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać dokumentacje geologiczne złóż kopalni, dotyczących ochrony złoża. W Dodatku nr 3 zawarto jedynie ogólne stwierdzenie o podleganiu ochronie zasobów będących przedmiotem eksploatacji.

6. Projekt Zagospodarowania Złoża (opracowany w 2007 r.) spełniał warunki określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać projekty zagospodarowania złóż⁴ i został pozytywnie zaopiniowany w 2008 r. przez Dyrektora OUG oraz przyjęty przez Ministra Środowiska.

³ Dz. U. nr 136, poz. 1151 ze zm.

⁴ Dz. U. nr 128, poz. 1075 ze zm.

7. Spółka prowadziła ewidencję zasobów złoża w formie operatów ewidencyjnych zawierających elementy wymagane przepisami § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać operaty ewidencyjne zasobów złóż kopalni⁵. Operaty te przekazywano stosownie do wymogów art. 72 ust 5 i 5a ustawy z dnia 4 lutego 1994 Prawo geologiczne i górnicze⁶ Ministrowi Środowiska. Nie przekazano jednak skorygowanych operatów za 2007 i 2008 r. po kontroli Okręgowego Urzędu Górniczego w Lublinie.

8. Spółka sporządzała i terminowo przekazywała do Państwowego Instytutu Geologicznego (PIG) sprawozdania OŚ-22 *Zestawienie zmian zasobów złoża za 2007 r. i 2008 r.* Dane zawarte w sprawozdaniu OŚ-22 za 2007 r. były zgodne z danymi wykazanymi w operacie ewidencyjnym w zakresie ilości zasobów przeklasyfikowanych oraz wydobywania i strat zasobów przemysłowych i nieprzemysłowych.

Spółka nie wywiązywała się z obowiązku corocznego sporządzania sprawozdania OŚ-21 *Zestawienie zasobów i danych o złożu* określonego w rozporządzeniach Rady Ministrów⁷. W okresie objętym kontrolą opracowano sprawozdanie wg stanu na 31 grudnia 2006 r. (przekazane do PIG dopiero w dniu 24.03.2009 r.). Do czasu zakończenia kontroli NIK, nie opracowano i nie przekazano natomiast do PIG sprawozdań OŚ-21 wg stanu na koniec 2007 i 2008 r.

9. Plan ruchu Kopalni (Plan ruchu), zatwierdzony przez Dyrektora OUG w Lublinie, był zgodny z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 czerwca 2002 r. w sprawie planów ruchu zakładów górniczych⁸. W kontrolowanym okresie część podstawową Planu ruchu zmieniano 8 razy, natomiast część szczegółową - 21 razy. Plan ruchu dostosowywano do zmian technicznych lub organizacyjnych warunków wydobywania kopaliny, a także do nowego PZZ.

10. Za stwierdzone nieprawidłowości w dokumentacji odpowiadali: Kierownik Działu Mierniczo-Geologicznego oraz Starszy Geolog Górniczy. Prace służby mierniczo-geologicznej Kopalni nadzorował Zastępca Prezesa Zarządu ds. Technicznych.

⁵ Dz. U. nr 116, poz. 979

⁶ Dz. U. z 2005 r. nr 228 poz. 1997

⁷ rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 września 2006 r. Ministrów w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2007 (Dz.U. nr 170, poz.1219 ze zm.) i rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 października 2007 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2008 (Dz.U. nr 210, poz. 1521)

⁸ Dz. U. nr 94 poz. 840 ze zm.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) uzupełnienie dokumentacji geologicznej z roku 2007 o wymagane uzasadnienie stwierdzonych różnic w wielkości dokumentowanych zasobów, w stosunku do ich stanu wykazanego w poprzedniej dokumentacji;
- 2) uzupełnienie dokumentacji geologicznej z roku 2007 o warunki ochrony złoża;
- 3) przekazanie do Ministerstwa Środowiska skorygowanych operatów ewidencyjnych za 2007 r. oraz 2008 r.;
- 4) sporządzanie i przekazywanie do Państwowego Instytutu Geologicznego sprawozdań statystycznych OŚ-21.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezesa, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.